

KUIDAS KORRALDADA ORGANISATSIOONIS TÖÖTERVISHOIDU

Eesti õigusaktid loovad töötervishoiuga tegelemiseks head võimalused. Iseasi, kas ja kuidas me neid võimalusi kasutame.

TEKST: **TAIMI ELENURM**
tööpsühholoog

TTOS (töötervishoiu ja tööohutuse seadus) näeb ette, et igas üle kümne töötajaga organisatsioonis valivad töötajad endi hulgast töökeskkonnavoliniku, kel on õigus ja lausa kohustus märgata ja tõstatada probleeme, mis võivad viia tervisehäireteni ja küsida tööandjalt paremaid töötingimusi ja meetmeid, mis aitavad terviseprobleeme ennetada – seda kõigi nende töötajate nimel ja jaoks, keda see töökeskkonnavolinik esindab. Töökeskkonnavolinik peaks tegelema töötervishoiu küsimustega mitte vähem kui kaks tundi nädalas ning see aeg kuulub tööaja sisse (TTOS p 17).

Tööandja poolelt tegeleb tööohutuse ja töötervishoiu küsimustega töökeskkonnaspetsialist. Paljudes ettevõtetes on töökeskkonnaspetsialisti

kohustused kellelegi lisatööks. Väikefirmades on töökeskkonnaspetsialisti kohustused tihti ettevõtte juhi enda kanda.

Vähemalt 50 töötajaga ettevõttes moodustatakse tööandja algatusel töökeskkonnanõukogu, kus on võrdselt tööandja määratud esindajaid ja töötajate valitud esindajaid (töökeskkonnavolinikud). Töökeskkonnanõukogu on tööandja ja töötajate esindajate koostöökogu, kus lahendatakse ettevõtte töötervishoiu ja tööohutusega seotud küsimusi (TTOS p 18).

Hästi tegutsev töökeskkonnanõukogu käib koos regulaarselt. Tervisest hoolivates ettevõtetes on töötajad töökeskkonnanõukogu tegemistest enamasti informeeritud ja nende tulemuste vastu tuntakse huvi. Headeks näideteks on näiteks töökeskkonnanõukogu tegevus AS-is Tallinna Vesi ja AS-is Kalev, kus korraldatakse regulaarselt ühiskoolitusi ning arutelusid töökeskkonna paremaks muutmiseks.

SSEKONTROLLI SAAB SIDUDA KVALITEEDIJUHTIMISEGA

Koolitajad Veronika Kruustik ja Inga Ploomipuu soovivad siduda töötervishoiu ja tööohutuse kontrollsüsteemi kvaliteedijuhtimise süsteemiga. Töötervishoiu sisekontrolli, mis järgneb pärast riskianalüüsi alusel koostud tegevuskava rakendamist, saab ühendada kvaliteedijuhtimise siseauditiga. Töötervishoiualase riskianalüüsi tulemusena võiks näiteks

vastu võtta otsused, kus ja milles on vaja rakendada sisekontrolli töökeskkonna ja tööohutuse vallas.

Näiteks IT-firma riskianalüüsist selgub, et on luu-, liigese ja lihasehaiguste oht, mis on tingitud pikast istumisest arvuti ees. Riskianalüüsi tulemusena on koostatud tegevuskava, mis sisaldab regulaarseid liikumisi ja võimlemispause ning on määratud nende läbiviijad. Kvaliteedijuhtimise süsteemi sisekontrolli ülesanne on jälgida, kas ja kuidas liikumispause võetakse ja mida sel ajal tehakse.

PRAKTIKU KOGEMUS

Kvaliteedijuht-siseaudiitor **Veronika Kruustik** selgitab, kuidas siduda töö-

tervishoid kvaliteedijuhtimisega

Standardis ISO 9001:2008 "Kvaliteedijuhtimissüsteemid" on kirjas: "Organisatsioon peab kindlaks määrama toote nõuetele vastavuse saavutamiseks vajaliku töökeskkonna ja haldama seda". Seega on juba kvaliteedijuhtimissüsteemi juurutamisel nõue jälgida töökeskkonda ja kujundada see töötajatele sobivaks. Kvaliteedijuhtimissüsteemi standardis ning töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi standardis on palju sama laadi nõudeid.

Näiteks peab organisatsioon mõlema standardi järgi korraldama nii dokumendihje kui ka tõendusdokumendihje, teha tuleb ka siseauditid. Kui ettevõttes on juba kvaliteedijuhtimissüsteem olemas, pole töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi juurutamisega kaasnevad lisaülesanded kuigi suured. Mõned protseduuri-reeglid peavad olema konkreetsemad, analüüsid põhjalikumad. Kahe süsteemi ühildamine toob kaasa parema süsteemi ja täpsema jälgitavuse.

Millist tüüpi organisatsioonidele sobib töötervishoiu ühildamine kvaliteedijuhtimisega?

Ei olegi kindlat tüüpi. Kõigepealt tuleb selgeks teha, miks on kvaliteedijuhtimissüsteemi juurutatud ja mida peaks juurde andma töötervishoiu ja tööohutuse juhtimissüsteemi standardi juurutamine. Kui tahetakse kujundada tervise- ja töötajasõbralikku töökeskkonda ning tegeleda sihikindlalt selle parendamisega, annab just mõlema standardi ühildamine parima tulemuse. Kasvab kontrolli sagedus ja tõhusus ning see lubab loota ka paremaid tulemusi.

Mitmed organisatsioonid juurutavad kvaliteedijuhtimissüsteemi selleks, et osaleda riigihangetel. Mõnel juhul nõuab sertifikaati välispartner. Nii mõnedki tootmisettevõtted on juurutanud tööohutussüsteemi, et parandada oma toodete mainet. Kvaliteedijuhtimissüsteemi olemasolu annab partneritele ja klientidele teada, et juhtimine toimub vastavalt standardi nõuetele.

Tööohutussüsteemi juurutamisega saadame signaali, et meie töökeskkond on ohutu töötajatele ning ohtude vähendamisele on mõeldud ka toodete valmistamisel. Välispartneritele loeb ohutus palju: sertifikaate soovitakse näha ja vahel tullakse kohale, et veenduda, kas töökeskkond ja tootmine on ikka piisavalt ohutud.

Kuidas jõuda meeskonnatöö ja ühise vastutuse ni, et tervis ja töövõime saavad vähemalt sama tähtsaks kui kasum?

Ettevõttes juurutatud kvaliteedijuhtimissüsteemi järgi määratakse erinevate töövaldkondade eest vastutava ja tegevustes osalema teatud isikud. Tööohutuse ja töötervishoiu probleemidega tegeleb suuremates ettevõtetes töökeskkonnaspetsialist, üle 50 töötajaga organisatsioonides tegutsevad töökeskkonnanoõukogud, mille koosseisu kuuluvad töötajate hulgast valitud töökeskkonnavolinikud ühelt poolt ja juhtkonna esindajad teiselt poolt. Väikses organisatsioonis täidab juht sageli ka töökeskkonnaspetsialisti ülesandeid. Mõned ette-

võtted on määranud nii kvaliteedijuhtimissüsteemi kui ka tööohutuse eest vastutavaks kvaliteedijuhi, kes jälgib mõlemat laadi ülesannete täitmist ja teeb tippjuhtkonnale parendusettepanekuid.

Töötajate vastutus on kirjas kvaliteedikäsiraamatus ja ametijuhendites. Ametijuhendi ühes veerus on tööülesanded ja teises veerus eeldatavad töö- tulemused ning tõendusdokumentide vormid, mis tuleb täita. Selliste dokumentide alusel saame ülevaate, kes mida teeb ning milliste dokumentide alusel on võimalik tulemusi hinnata.

Praktika on näidanud, et töötajad pööravad töötervishoiule enam tähelepanu, kui ohutusjuhendis on pildid selgitustega, mis võib juhtuda. Näiteks kui kuvariga töötav isik ei tee määrusele vastavaid puhkepause, siis kuidas kahjustab ta oma nägemist ning mis juhtub luu- ja lihaskonnaga. Piltide abil uuritakse ka, kuidas tõsta raskusi.

Parima tulemuse töötervishoius annab see, kui kaasata töötajaid oma töökeskkonna parandamisse. Töötaja saab ise öelda, mis on tema töökeskkonnas hästi või halvasti. Inimene, kes viibib teise isiku töökeskkonnas vähem kui 8 tundi, ei pruugi märgata töös ette tulevaid takistusi, probleeme. Mõnikord on siiski vaja nõu küsida töötervishoiuarstilt, ergonoomilt või tööpsühholoogilt. Need spetsialistid annavad töökoha tervislikkusele oma hinnangu ja jagavad soovitusi. Nii mõnigi organisatsioon on teinud analüüsi, kui palju nad kulutavad töökeskkonna parendamisele, tööohutuse tagamisele ja töötajate tervise hoidmisele. Nad on jõudnud järeldusele, et tänu tehtud kulutustele on töötajad paremini motiveeritud ning ei võta töövõimetuslehte. Kui kõik osalised annavad oma panuse, saab ettevõtte sellest ka kasu.

Kuidas tagada sisekontrolli tõhusus ja jätkusuutlikkus ni, et dokumentide täitmine ei muutuks peamiseks

ülesandeks ning tagatud oleks sisuline tegevus ja tulemuslikkus?

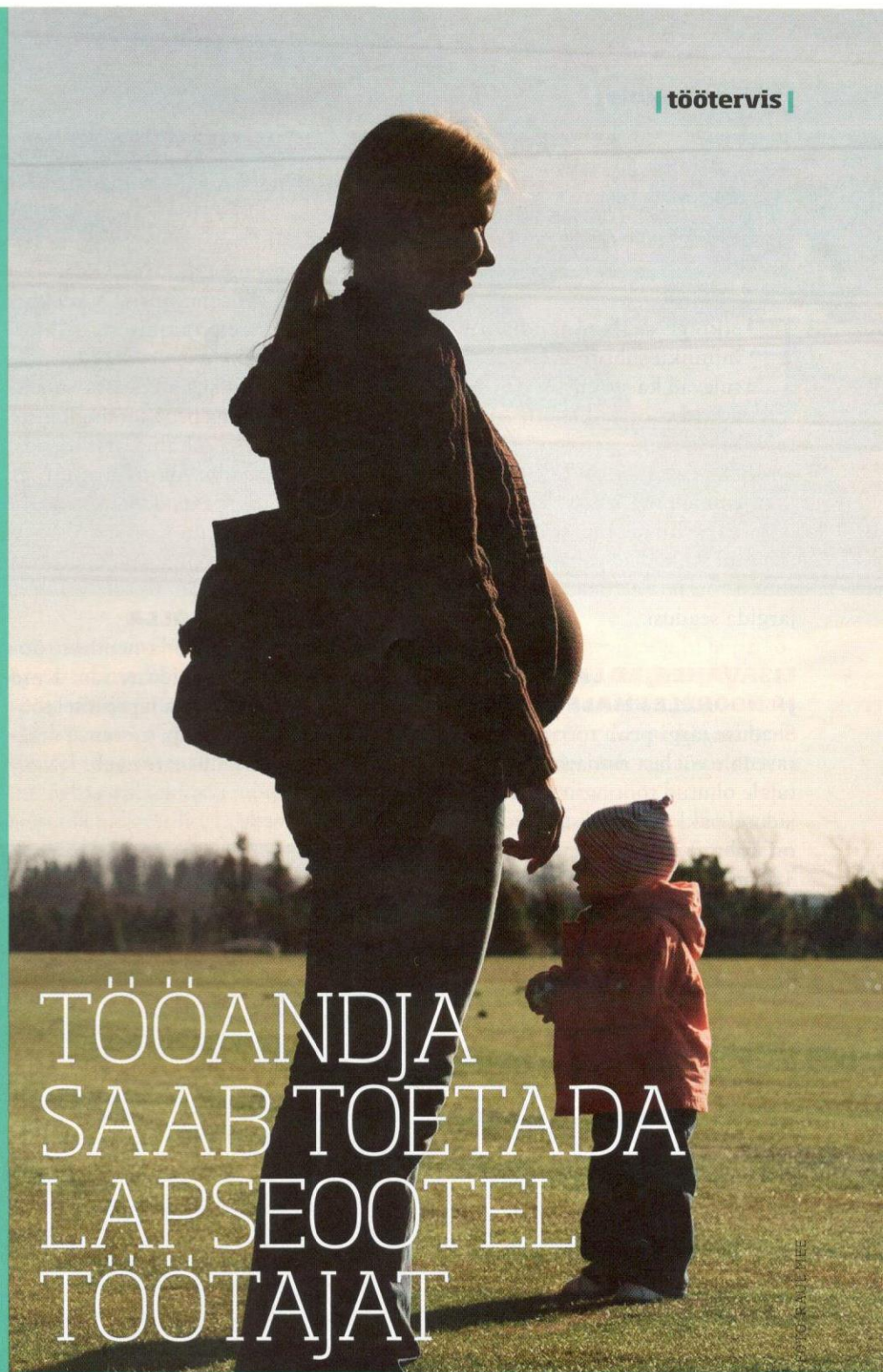
Kõige parem on kehtestada sisekontrolli protseduurireeglid, kus on ära toodud vastutus ning koostatavad normdokumendid. Iga aasta kohta tuleks koostada sisekontrolli aasta-plaan, milles on kirjas, mis kuupäeval ja kellega vesteldakse ning mida kontrollitakse. Selline töö käigu jälgimine, töötajatega vestlemine ja normdokumentide täitmise kontrollimine aitab saavutada tulemuslikkuse.

Sisekontrollile peab järgnema analüüs, mille käigus tuuakse välja, mis on hästi ja mida peaks parandama. Ei tohi ära unustada töötajate teavitamist sisekontrolli tulemustest. Kui töötajad tunnetavad, et nad on organisatsiooni osa, muutub nende tegevus sisulisemaks ja nad tahavad sellesse panustada.

Sisekontrolli siht on muuta tööelu kergemaks, mitte raskemaks. See-ega peab kriitiliselt üle vaatama ka dokumentide vormistamise nõuded. Dokumente võiks olla nii palju kui vaja ja nii vähe kui võimalik. Mitut küsimust saab reguleerida ühe dokumendi täitmisega. Praktika on näidanud, et töötajad teevad hea meelega ettepanekuid, kuidas dokumentide mahtu vähendada.

Kas ja kuidas on võimalik ühildada kvaliteedijuhtimise auditeerimine, töötervishoid ja organisatsiooni arengukavad?

Kui ettevõttes on juurutatud kvaliteedijuhtimissüsteem, olemas kvaliteedikäsiraamat ning koostatud protseduurireeglid, siis on loodud võimalus ühendada kõik organisatsioonisisised dokumendid ja reeglid omavaheliste viidetega. See tagab auditeerimise ajal kõikide dokumentide ülevaatamise. Kvaliteedijuhtimissüsteem peab aitama organisatsioonil tõhusamalt toimida. Kui tippjuhtkond tahab auditeerida kogu ettevõtte dokumentatsiooni, tuleb see dokumentatsioon siduda kvaliteedijuhtimissüsteemiga. ◀

Rasedus on enamiku naiste jaoks meeldejääv ja oluline aeg, mil tervisele pööratakse rohkem tähelepanu ja ollakse ettevaatlikum. Lapse tervisega ei soovi keegi riskida. Suurima panuse tervise heaks annab tulevane ema, aga aidata saab ka tööandja.